

Ķvairūs šokai ir krizēs

Įvairūs šokai

Finansinis šokas

- ❖ Finansinė krizė kyla dėl perteklinio finansinių produktų (įskaitant paskolas) naudojimo.
- ❖ 2008 metais kilo finansinė krizė. Žmonės naudojo per daug būsto paskolų, būsto paskolos buvo transformuojamos į finansinius produktus ir etc.
- ❖ Finansinės krizės metu dingsta likvidumas – įmonės ir gyventojai nebegali skolintis. Senesni kreditiniai įsipareigojimai negali būti refinansuojami.
- ❖ Fiksuojama daug bankrotų, auga nedarbas, žmonės praranda turtą.
- ❖ Iš finansinės krizės išeinama, kai atsigauna pasitikėjimas kreditoriais, grįžta likvidumas. Todėl svarbūs centriniai bankai ir jų veiksmai.

Pasiūlos šokas

- ❖ Pasiūlos krizė kyla, kai trūksta tiekimo/gamybos grandinės.
- ❖ 1970 metų naftos krizė buvo pasiūlos krizė. Pradėjo trūkti naftos, ekonomika nustojo normaliai funkcionuoti.
- ❖ Pasiūlos krizės metu dingsta tam tikra prekė ar prekių grupės, be kurių žmonės negali atlikti įprastų darbų.
- ❖ Pasiūlos krizės metu stoja reali ekonomika. Trumpalaikis sustojimas turi tik trumpalaikes pasekmes. Tačiau kuo ilgiau niekas neveikia, tuo ilgiau jausis sustojimo pasekmės (neproporcingai).
- ❖ Pasiūlos krizė pasibaigia, kai normalizuojasi tiekimo/gamybos grandinės.

Paklausos šokas

- ❖ Paklausos krizė kyla, kai žmonės drastiškai mažina vartojimą.
- ❖ 1957/58 ir 1969/70 stebėjome paklausos krizes, kurias sukėlė epidemijos.
- ❖ Paklausos ir pasiūlos krizės yra glaudžiai susijusios. Tik trumpą laiką paklausa gali gyvuoti be pasiūlos ir atvirkščiai.
- ❖ Todėl krizės gali prasidėti kaip paklausos ar pasiūlos, tačiau per mėnesį jos visuomet taps pasiūlos IR paklausos krizėmis.
- ❖ Paklausos krizės realiai ekonomikai yra itin baisios trumpuoju laikotarpiu, tačiau mažiausiai baisios ilguoju laikotarpiu.
- ❖ Paklausos krizė pasibaigia, kai vartotojams leidžiama grįžti prie normalių vartojimo įpročių.

COVID-19 krizė

Finansinis šokas

- ❖ Finansinė krizė kyla dėl perteklinio finansinių produktų (įskaitant paskolas) naudojimo.
- ❖ 2008 metais kilo finansinė krizė. Žmonės naudojo per daug būsto paskolų, būsto paskolos buvo transformuojamos į finansinius produktus ir etc.
- ❖ Finansinės krizės metu dingsta likvidumas – įmonės ir gyventojai nebegali skolintis. Senesni kreditiniai įsipareigojimai negali būti refinansuojami.
- ❖ Fiksuojama daug bankrotų, auga nedarbas, žmonės praranda turtą.
- ❖ Iš finansinės krizės išeinama, kai atsigauna pasitikėjimas kreditoriais, grįžta likvidumas. Todėl svarbūs centriniai bankai ir jų veiksmai.

Pasiūlos šokas

- ❖ Pasiūlos krizė kyla, kai trūksta tiekimo/gamybos grandinės.
- ❖ 1970 metų naftos krizė buvo pasiūlos krizė. Pradėjo trūkti naftos, ekonomika nustojo normaliai funkcionuoti.
- ❖ Pasiūlos krizės metu dingsta tam tikra prekė ar prekių grupės, be kurių žmonės negali atlikti įprastų darbų.
- ❖ Pasiūlos krizės metu stoja reali ekonomika. Trumpalaikis sustojimas turi tik trumpalaikes pasekmes. Tačiau kuo ilgiau niekas neveikia, tuo ilgiau jausis sustojimo pasekmės (neproporcingai).
- ❖ Pasiūlos krizė pasibaigia, kai normalizuojasi tiekimo/gamybos grandinės.

Paklausos šokas

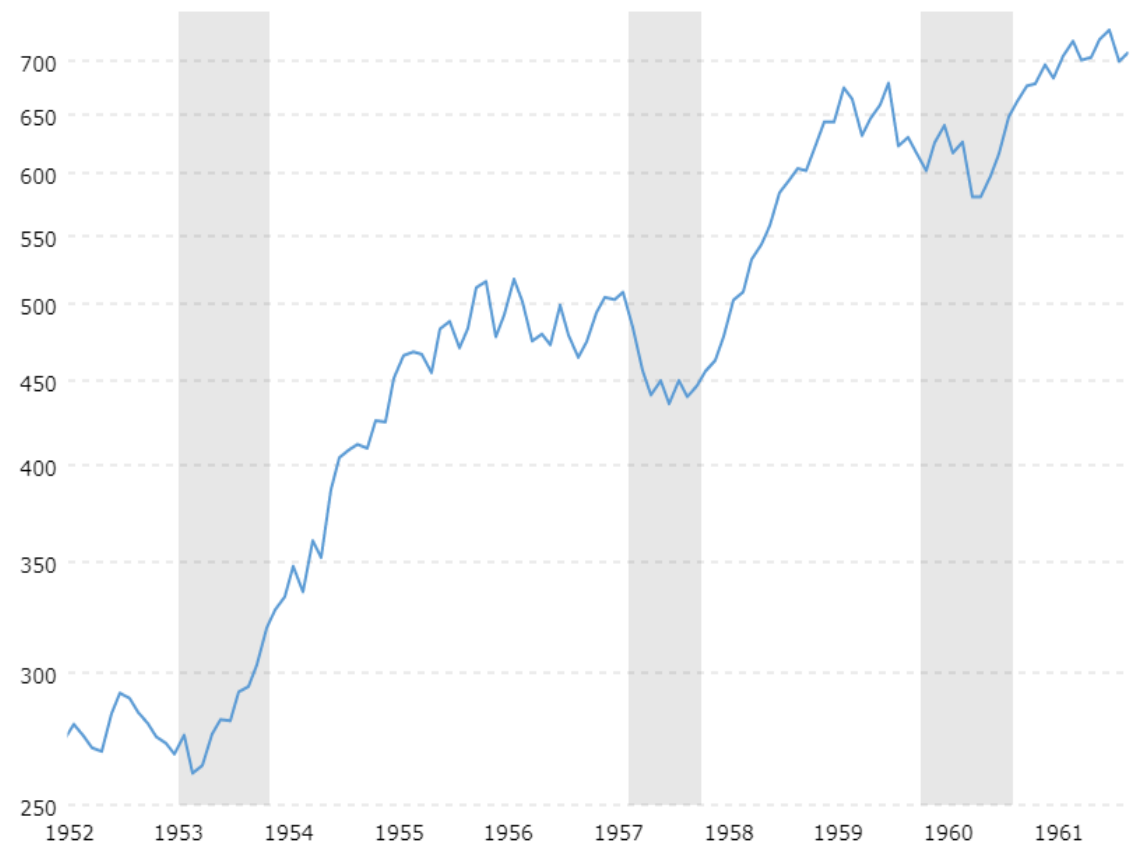
- ❖ Paklausos krizė kyla, kai žmonės drastiškai mažina vartojimą.
- ❖ 1957/58 ir 1969/70 stebėjome paklausos krizes, kurias sukėlė epidemijos.
- ❖ Paklausos ir pasiūlos krizės yra glaudžiai susijusios. Tik trumpą laiką paklausa gali gyvuoti be pasiūlos ir atvirkščiai.
- ❖ Todėl krizės gali prasidėti kaip paklausos ar pasiūlos, tačiau per mėnesį jos visuomet taps pasiūlos IR paklausos krizėmis.
- ❖ Paklausos krizės realiai ekonomikai yra itin baisios trumpuoju laikotarpiu, tačiau mažiausiai baisios ilguoju laikotarpiu.
- ❖ Paklausos krizė pasibaigia, kai vartotojams leidžiama grįžti prie normalių vartojimo įpročių.

Epidemijos ir pandemijos

Epidemijos ir pandemijos

- ❖ COVID-19 šiandien yra pasaulinis paklausos šokas.
- ❖ Bet koks šokas ir krizė gali peraugti į kitokio ar visų tipų krizes (prasidėti kaip paklausos, tapti pasiūlos ir finansų).
- ❖ Šiuo metu svarbiausia užtikrinti, jog karantino metu bankrutuotų kuo mažiau įmonių, o gyventojų pajamos būtų kiek galima normalizuotos.
- ❖ Jei karantinui pasibaigus didelė dalis žmonių galės grįžti į darbus ir toliau gyventi savo gyvenimą, praėjus keliems mėnesiams tiek paklausos, tiek pasiūlos struktūra normalizuosis. Todėl neigiamas šokas realioje ekonomikoje jausis tik vieną ar du ketvirčius.
- ❖ Centriniai bankai privalo užtikrinti, kad krizė neperaugtų į finansinę (tai daroma), o valdžios privalo visomis išgalėmis siekti, kad gyventojams ir verslams karantino pasekmės būtų kuo švelnesnės (tai daroma).

1957/58 metų šokas ir Dow Jones Industrial Average

Institucinis atsakas

Centriniai bankai

Nors rinkos dalyviai retai įsivaizduoja, kad centriniai bankai turėtų valdyti kritimus akcijų rinkose, tai nėra tiesa. Akcijų rinkų kintamumas yra tik viena iš dedamųjų, į kurias centriniai bankai kreipia dėmesį.

Pirmiausia centriniai bankai siekia užtikrinti finansų rinkų funkcionavimą, likvidumą kredito rinkose. Visi dabar stebimi centrinių bankų veiksmai yra susiję su tuo.

Akcijų rinkų dalyviai dažnai neseka kredito rinkų ir galvoja jog pvz 2020-03-15 (sekmadienio) FED sprendimas buvo skubotas, kilęs dėl FED panikos.

Nors realybėje FED tuo metu akcijų kainos nerūpėjo. Tikslas buvo užtikrinti likvidumą kredito bei pinigų rinkose, kuomet bankai atsidarė 03-16. Idant nepasikartotų 2008/09 scenarijus. Tai buvo pasiekta.

Akcijų kainos yra įdomios smulkiesiems investuotojams. Dauguma institucinių investuotojų ir institucijų pirmiausia seka kredito rinkas, kurios yra žymiai svarbesnės. Jei kredito bei pinigų rinkos funkcionuoja, finansinė krizė nekils, tad ir emocionalios akcijų rinkos susitvarkys.

Centrinės valdžios

Esant paklausos šokui, centrinė valdžia turi vykdyti ekspansinę fiskalinę politiką, kuri užtikrintų ekonomikos dalyvių užimtumą bei pajamas. Tai galima daryti per mokestinę politiką (mokesčių atostogos etc) bei valdžios išlaidų didinimą (infrastruktūros projektai etc).

Šiuo metu pasaulis daro abu. Siekiant minimizuoti neigiamo paklausos šoko įtaką, kilusią dėl karantino, valdžios bando užtikrinti kuo didesnę pajamų dalį gyventojams bei išlaikyti pajamų negausiančias įmones. Idant po karantino situacija normalizuotųsi kuo greičiau.

Racionalios valdžios turėtų pirmiausia kalbėti apie ekonomikos gelbėjimo paketus, o tik tuomet apie ekonomikos skatinimą. Šiame etape apie ekonomikos skatinimą kalbėti beprasmiška, nes dar nėra aišku, kokio dydžio nuosmukį išgyvensime. Todėl neįmanoma nuspėti, kokio dydžio skatinimo paketų reikės. Resursus verčiau alokuoti ten, kur jie būtini – į ekonomikos dalyvių palaikymą.

Atskleidimas

Šis prezentacija (toliau – Prezentacija) parengta informacijos, turimos šios Prezentacijos paskelbimo dieną, pagrindu. Jeigu aiškiai nenurodyta ir kontekstas nereikalauja kitaip, Prezentacijoje pateikta informacija turi būti suprantama kaip atitinkanti faktines aplinkybes Prezentacijos paskelbimo dieną, tačiau nebūtinai po Prezentacijos paskelbimo.

Ši Prezentacija nėra ir neturi būti laikoma rekomendacija pirkti ar parduoti finansines priemones ar paslaugas. Priimdami sprendimą sudaryti bet kokias finansinių priemonių, vertybinių popierių, finansinių paslaugų pirkimo ir/ar pardavimo sutartis, investuotojai privalo vadovautis savo žiniomis, patirtimi ir visomis su konkrečiomis investicijomis susijusiomis rizikomis. Prezentacijos turinys negali būti suprantamas kaip patarimas investicijų, teisės ar mokesčių klausimais. Siekdamas visapusiškai suvokti su investicijomis į vertybinius popierius susijusius privalumus bei rizikas, kiekvienas esamas ar potencialus investuotojas turėtų kreiptis į savo finansų, teisės, verslo ar mokesčių konsultantus.

Šioje Prezentacijoje yra teiginių būsimuoju laiku, kurie grindžiami autoriaus subjektyvia nuomone, lūkesčiais bei prognozėmis dėl ateities įvykių ir finansinių tendencijų, galimai turėsiančių įtakos finansų rinkoms. Teiginiai būsimuoju laiku apima informaciją apie galimus ar numanomas įmonių veiklos bei finansinius rezultatus, investicijų strategiją, sutartinius santykius, geopolitinę ir makroekonominę situaciją, investavimo sąlygas, būsimo reguliavimo poveikį ir kitą informaciją. Teiginiai būsimuoju laiku yra paremti informacija, turima šios Prezentacijos paskelbimo dieną. Autorius įsipareigoja viešai patikslinti ar pakeisti šiuos teiginius tik tiek, kiek tai yra reikalaujama pagal įstatymus.

Ši Prezentacija ir/ar kita medžiaga, įskaitant visą reklaminę medžiagą, kurią parengia autorius, negali būti platinama ar skelbiama viešai. Jei dalinsitės šia informacija ir/ar Prezentacija su trečiaisiais asmenimis, tiek pats faktas, tiek galimos jo pasekmės bus Jūsų asmeninė atsakomybė.